

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
2021**

**Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Частина 1

**Полтава
ПУЕТ
2021**

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 140-Н від 25 серпня 2021 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **О. В. Манжура**, д. е. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. М. Бобух**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ.

Відповідальний редактор:

А. С. Ткаченко, к. т. н., директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

Л. М. Шимановська-Діаніч, д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту ПУЕТ;

Т. В. Онішко, д. і. н., професор, завідувач сектору документознавства та інформаційної діяльності в економічних системах кафедри менеджменту ПУЕТ;

Л. С. Франко, ст. викладач, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

М. Є. Розоза, д. е. н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Г. В. Лаврик, д. ю. н., професор, завідувач кафедри правознавства ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

Н. В. Карпенко, д. е. н., професор, завідувач кафедри маркетингу ПУЕТ;

Г. О. Бірта, д. с.-г. н., професор, завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи ПУЕТ;

Г. П. Хомич, д. т. н., професор, завідувач кафедри технологій харчових виробництв і ресторанного господарства ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Г. П. Скляр, д. е. н., професор, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. Навчально-науковий
3-41 інститут денної освіти : у 2 ч. – Полтава : ПУЕТ, 2021. – Ч. 1. –
334 с.

ISBN 978-966-184-417-8

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Готельно-ресторанна справа; Харчові технології; Освітні педагогічні науки; Облік і оподаткування; Менеджмент; Інформаційна, бібліотечна та архівна справа; Публічне управління та адміністрування; Комп'ютерні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування; Економіка; Підприємництво, торгівля та біржова діяльність; Товарознавство та експертиза в митній справі; Маркетинг.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено

ISBN 978-966-184-417-8

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2021

Богдан Я. С., Кононец Н. В. Формування ключових компетентностей майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи як педагогічна проблема	119
Бондар С. П., Усанов І. В. Сучасні інноваційні підходи в навчальному процесі.....	124
Бондаренко В. С., Тодорова І. С. Особливості соціалізації студентів в умовах дистанційного навчання	129
Бузила М. М., Усанов І. В. Формування педагогічної свідомості майбутніх викладачів закладів вищої освіти	134
Бутенко К. А., Усанов І. В. Полікультурна освіта в сучасному вітчизняному педагогічному дискурсі.....	139
Варі Н. П., Тодорова І. С. Сучасні інноваційні технології та їх використання в навчальній діяльності	144
Веремійчик А. А., Усанов І. В. Конструктивні функції конфлікту	152
Воскобойник А. В., Кононец Н. В. Організаційно-методичні умови управління діловими комунікаціями в колективі в межах інноваційної діяльності закладу вищої освіти	157
Гриценко В. С., Кононец Н. В. Аналіз досвіду формування комунікативної компетентності у майбутніх фахівців готельного бізнесу	163
Гроза В. А., Усанов І. В. Проектна діяльність як педагогічна умова формування проектної компетентності майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи	167
Денисенко В. В., Усанов І. В. Інформаційне середовище як фактор змін університетської освіти.....	171
Деркач А. Г., Усанов І. В. Музейна педагогіка в практиці сучасного закладу вищої освіти	178
Ємець В. Т., Шара С. О. Застосування інтерактивних технологій навчання (на прикладі викладання харчових технологій для студентів напрямку «Професійна освіта»).....	184

майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи, оскільки здобувачі освіти мають набути вмінь і навичок практично реалізовувати принципи, підходи, застосовувати способи та методи реалізації проєктів у майбутній професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Уйсімбаєва М. «Проєктна діяльність: теоретичні аспекти» / Уйсімбаєва М. // Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 13. – С. 258–262.
2. Лук'янова Л. «Технологія організації проєктної діяльності» / Лук'янова Л. // Імідж сучасного педагога. – 2009. – № 10. – С. 16–21.
3. Педорич А. А. «Проєктна технологія навчання у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання» [Електронний ресурс] / Педорич А. А. // Зб. наук. пр. Херсонського держ. ун-ту. Педагогічні науки. – 2019. – Вип. LXXXVI. – С. 140–145. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2019-86-25>. – Назва з екрана.
4. Зимівець Н. В. Формування проєктної компетентності особистості в освітньому середовищі шляхом реалізації соціальних ініціатив [Електронний ресурс] / Зимівець Н. В. // Всеукр. наук.-практ. конф. Провідна роль освітнього досвіду в становленні особистості (5–25 квіт. 2015 р.) ; Дніпропетровський нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – С. 1–2. – Режим доступу: http://distance.dnu.dp.ua/ukr/conference/2015/osvitniy_dosvid_v_Ukraini/Zimovets.pdf. – Назва з екрана.
5. Іванова Н. А. Педагогічні умови формування проєктної компетентності майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи / Іванова Н. А. // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи : зб. наук. пр. – 2019. – Вип. 2 (16).

УДК 378:004

ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЯК ФАКТОР ЗМІН УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

В. В. Денисенко, магістр спеціальності *Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»*

І. В. Усанов, к. філософ. н., доцент – науковий керівник

Анотація. У статті розглянуто етапи становлення інформаційного суспільства та фактори, що впливають на університет у

цифровому суспільстві. Вказані імовірні загрози для університетської освіти в поширенні інтерактивного навчального процесу. Зроблено висновок щодо підвищення ролі ІТ-сфери у зв'язку з пандемією, що дає регіональному університету додаткові можливості для розвитку.

Ключові слова: інформаційне суспільство, дистанційна освіта, можливості та загрози.

Abstract. The article considers the stages of formation of the information society and the factors influencing the university in the digital society. The probable threats to the university community in the dissemination of the interactive educational process are indicated. It is concluded that the role of the IT sphere in connection with the pandemic is increasing, which gives the regional university additional opportunities for development.

Key words: information society, distance education, opportunities and threats.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження визначається необхідністю осмислити характерні особливості інформаційного суспільства, що впливають на розвиток університетської освіти. Важливо взяти до уваги прискорення темпів впровадження інноваційних процесів у зв'язку з пандемією, що принесла обмеження і активувала засоби подолання соціальної скутості.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Етапи розвитку інформаційного суспільства, та його впливи на університетську освіту досліджували: В. Гриценко, Б. Малиновський, М. Жалдак, Ю. Рамський та ін., дистанційне навчання розглядають І. Блощинський, В. Бут, В. Кухаренко, О. Майборода та ін.

А особливості інноваційних процесів відображено у працях О. Адаменко, В. Бикова, М. Жалдака, Т. Коваль, О. Меньяйленка.

Формулювання мети. Стаття має на меті проаналізувати етапи розвитку інформаційного суспільства, а також нові можливості та загрози впровадженню інноваційних практик в університетській освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поточний рівень розвитку суспільства дозволяє говорити про те, що його

основою є інформація, яка присутня і задає правила функціонування у всіх сферах життєдіяльності. При цьому обсяги інформації, що виробляються, збільшуються настільки швидко, що виникають проблеми з її зберіганням, а окремі професіонали виявляються нездатними освоїти навіть ту частину інформаційних ресурсів, яка відноситься до вузькоспеціалізованих областей знань.

У розвитку людства виділяють кілька основних етапів, названих інформаційними революціями, які внесли зміни у його розвиток.

Перший етап пов'язаний з винаходом писемності, що зумовила гігантський якісний та кількісний стрибок у розвитку суспільства. Знання стало можливо накопичувати і передавати у стійкому вигляді наступним поколінням, тобто з'явилися засоби та методи накопичення інформації.

Другий етап заснований на винаході друкарства. Це дало людству спосіб збільшувати масштаб зберігання інформації, а також зробило більш доступними культурні цінності.

Третій етап є наслідком винаходу електрики. З'явилися телеграф, телефон та радіо, що дозволяють швидко передавати та накопичувати інформацію у будь-якому обсязі.

Четвертий етап базується на винаході та розповсюдженні мікропроцесорної технології та персональних комп'ютерів. Основою цієї революції послужило створення в середині 40-х років минулого століття ЕОМ. Ця революція дала поштовх людській цивілізації для переходу до нового інформаційного суспільства, в якому більшість людей, що працюють, пов'язані з виробництвом, зберіганням, переробкою та обміном інформацією. Так виникає і сам термін «інформаційне суспільство». Це поняття пов'язане з іменами таких американських учених, як К. Шеннон, Н. Вінер, Д. фон Нейман, англійського логіка та криптографа А. Тюрінга.

П'ята інформаційна революція пов'язується з винаходом комп'ютерних мереж та Інтернету, а також підвищенням швидкості розповсюдження інформації. Безумовно, ця революція є не останньою, проте складно припустити, з чим буде пов'язана нас-

тупна: зі штучним інтелектом та розвитком нейронних мереж, із роботизацією повсякденного життя або появою нових способів передачі інформації. У всякому разі усі зміни в інформаційному суспільстві позначаються на діяльності навчальних закладів, оскільки саме вони дозволяють людині накопичити необхідний рівень знань для використання всіх можливостей суспільства.

Експерти Світового економічного форуму вважають, що в сучасних умовах поєднуються можливості інформаційних технологій, промислового виробництва, Інтернету речей та Інтернету послуг, а конкурентоспроможність економіки держав суттєво корелює з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [1]. За оцінками Бостонської консалтингової групи (The Boston Consulting Group), вплив Інтернету на ефективність діяльності фірм зараз вищий, ніж будь-яка інша технологія з часів попередньої промислової революції [там само]. Вплив ІКТ-простору веде до проривних, цілком матеріальних результатів. Ймовірно, тому сьогодні в інформаційному просторі триває жорстка боротьба за роль цієї революції.

Перш ніж говорити про погрози та можливості нового інформаційного суспільства для університету, визначимося з термінологією. Під інформаційним суспільством ми розумітимемо суспільство, в якому більшість працюючих зайнято виробництвом, зберіганням, переробкою та реалізацією інформації, особливо вищої її форми – знань.

Основні риси інформаційного суспільства та їх роль у функціонуванні ВНЗ

№ з/п	Характеристика інформаційного суспільства	Характер змін у середовищі ВНЗ
1	Збільшення ролі інформації, знань та інформаційних технологій у житті суспільства	Зростання вимог до педагогів у обробці та доступній передачі інформації
2	Зростання кількості людей, зайнятих інформаційними технологіями, комунікаціями та виробництвом інформаційних продуктів та послуг	Поява нових напрямів підготовки та професій на вимогу інформаційного суспільства

Продовж.

№ з/п	Характеристика інформаційного суспільства	Характер змін у середовищі ВНЗ
3	Зростання інформатизації суспільства з використанням телефонії, радіо, телебачення, мережі Інтернет, а також традиційних та електронних ЗМІ	Впровадження нових технологій у навчання, у тому числі дистанційне навчання
4	Створення глобального інформаційного простору, що забезпечує ефективну інформаційну взаємодію та доступ до світових інформаційних ресурсів	Можливість навчатися у провідних освітніх центрах незалежно від місця проживання викладача та студента
5	Задоволення споживчих потреб людей в інформаційних продуктах та послугах	Створення короткострокових курсів підвищення кваліфікації для освоєння окремих галузей знань
6	Розвиток електронної демократії, інформаційної економіки, електронної держави, електронного уряду, цифрових ринків, електронних, соціальних та господарюючих мереж	Переведення частини курсів у дистанційний формат, педагогічна робототехніка, ігрове навчання

В умовах пандемії та обмежень на пересування громадян багато сфер суспільної діяльності потребують підвищення рівня інформатизації. Вочевидь, після пандемії світ уже не залишиться таким, а тим більше освіта, бо вона вже стає іншою і не факт, що кращою, просто іншою. [2] Як приклад порожні коридори нашого університети умовно пусті – вони заповнені віртуальною присутністю і освітніми технологіями навчання в різних сферах. А галузі знань і освітні програми міняються як і сфери господарських відносин.

До таких сфер, що перетерпіли метаморфози можуть відноситись:

1. Сфера зайнятості. Ті види робіт, які могли бути переведені на віддалений режим, в екстреному порядку були переведені. Сюди наліжить і та частина офісних працівників, яка не займалася роботою безпосередньо з клієнтами, до того ж значна кіль-

кість клієнтських сервісів була переведена в онлайн-режим. Також зараз говорять про розосередження роботи з великих мегаполісів у невеликі міста – це один із наслідків пандемії, що дозволяє говорити про зниження витрат для організацій.

2. Сфера дозвілля. Більшість великих закладів культури підготували віртуальні відвідування виставок, концертів тощо. Багато музичних гуртів та виконавців проводять безкоштовні концерти в Мережі на різних платформах. Більше дозвілля громадяни стали проводити в інтернет-просторі, отримуючи нові знання за допомогою майстер-класів, онлайн-тренінгів. Навіть спортивні тренування були переведені у віддалений режим, що, власне, потребує високої самоорганізації користувачів.

3. Сфера освіти. Навчання школярів та студентів було переведено на дистанційний та онлайн-формат. Процес переходу викликав значні труднощі у зв'язку з недосконалістю навчальних платформ та відсутністю єдиного порталу та уніфікованих вимог до дистанційного навчання. Чудовим виключенням в даній ситуації був ПУЕТ, що мав достатній досвід роботи із віддаленими освітніми площадками. Але загалом, проблеми викликали багато складнощів у вчителів та учнів, що засвідчує потребу розробки єдиної стратегії розвитку дистанційного навчання на всіх рівнях освіти [3].

Приклад ПУЕТ говорить, що для багатьох регіональних ВНЗ, зміни несуть можливості розширити їхню діяльність, так і загрози, що несуть негативні зміни. Розглянемо деякі чинники нового інформаційного суспільства, які потребують зміни роботи освітніх закладів.

1. Розширення територіальних кордонів. Нове інформаційне суспільство характеризується повсюдним поширенням телекомунікаційних мереж, як локальних, і глобальних. Для регіональних освітніх установ дана обставина є безумовним шансом залучити на навчання тих, хто раніше через територіальну віддаленість не міг це зробити. Однак такі можливості отримує не один ВНЗ, а всі освітні організації, які володіють технічними можливостями для дистанційного навчання. І це одна з основних загроз – втрата абітурієнтів під час програшу як цінової, так і маркетингової конкуренції іншим освітнім організаціям.

2. Розвиток та поширення додаткових освітніх сервісів та ресурсів. Екстрене переведення освітніх закладів на дистанційне навчання стало потужним поштовхом для розвитку навчальних онлайн ресурсів. Вони існували і раніше, але повсюдне поширення стало можливим, коли навчання масово перейшло в онлайн. З одного боку, педагоги отримали можливість використати дидактичні матеріали, нові технології в освітньому процесі, які допомогли підвищити якість навчання. З іншого боку, допоміжні освітні ресурси можуть успішно конкурувати з іншими ВНЗ в окремих галузях знань за рахунок швидшого реагування на запити учнівської молоді про варіативність компетенцій.

3. Зростання вимог до працівників щодо володіння ІТ-компетенціями. Для регіональних вишів цей фактор дає можливість відкривати нові напрями підготовки, а також короткострокові курси підвищення кваліфікації та перепідготовки для громадян будь-якого віку, що сприятиме розвитку ВНЗ та підвищенню його фінансових можливостей. Однак ці вимоги поширюються також і на самих викладачів, котрі мають підтримувати необхідний рівень знань та займатися постійною самоосвітою.

Використовуючи ці чинники як можливості, регіональний ВНЗ зможе зміцнити своє становище на освітньому ринку.

4. Зростання загроз інформаційної безпеки. На початковому етапі введення дистанційних технологій у сферу освіти питання безпеки були також не допрацьовані, як і сама дистанційна освіта. Однак питання інформаційної безпеки неминуче виходять на перший план, оскільки розвиток цієї сторони інформатизації є ключовим чинником існування дистанційної освіти. Питання безпеки виявляються у необхідності збереження конфіденційності даних користувачів, захисту конференцій, що проводяться на базі сервісів відеозв'язку від спаму та несанкціонованих підключень. Одна з загроз криється у програмному забезпеченні, яке з метою економії може писатися неперевіреними особами та організаціями [4]. Надалі проблеми з кодом можуть призвести до злому програмного забезпечення, або навмисного порушення роботи програм. Усі ці, та багато інших побіжних причин несуть у собі ризик порушення роботи освітнього закладу загалом.

Висновок. У підсумку зазначимо, що майбутні зміни в інформаційному суспільстві, спричинені пандемією, будуть пов'язані з підвищенням ролі ІТ-сфери в усіх сферах життєдіяльності. Інформатизація в нашому житті, з одного боку, розширює особисті та суспільні можливості, полегшуючи та прискорюючи доступ до різних освітніх продуктів і послуг, з іншого боку, висуває все більш високі вимоги до користувача як у плані оволодіння сучасними технологіями, так і у зростаючому обсязі інформації, яка обробляється. За цих умов регіональний ВНЗ може отримати додаткові можливості розвитку, використовуючи нові цифрові технології, або вибути із конкурентної боротьби.

Список використаних джерел

1. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution: What It Means and How to Respond [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.foreignaffairs.com/articles/2015-12-12/fourth-industrial-revolution>. – Назва з екрана.
2. Почепцов Г. Коронавирус. Как меняется наше сознание и будущее / Почепцов Г. Фолио 2020. – С. 256.
3. Усанов І. В. Система і мережа: зміна технологій управління [Електронний ресурс] / Усанов І. В. // Філософські обрії. Полтава. – 2017. – № 38. – С. 61–70. – URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/8977>. – Назва з екрана.
4. Кононенко Г. Проблеми інформаційної безпеки вищої освіти в умовах глобалізації 2018 [Електронний ресурс] / Кононенко Г. – URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/14498/1/PIONBUG_20191004_P125-126.pdf. – Назва з екрана.

УДК 378.015.31:111.852]:37.013:069.12

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА В ПРАКТИЦІ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

А. Г. Деркач, магістр спеціальності Освітні, педагогічні науки освітня програма «Педагогіка вищої школи»

І. В. Усанов, к. ф. н., доцент – науковий керівник

Анотація. Розглядаються потенційні можливості музейної педагогіки щодо розвитку особистісно-професійних якостей майбутнього фахівця гуманітарної сфери. Порівнюється сучас-